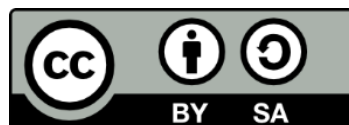

Ψυχοδιαγνωστικά Μέσα

Ενότητα 4: Δεοντολογικά ζητήματα Ψυχολογική Αξιολόγηση

Βασιλική Γιαννούλη

Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Δεοντολογικά ζητήματα που μπορούν να προκύψουν

- ---μία ψυχομετρική διαδικασία είναι μια προσεκτικά σχεδιασμένη διαδικασία –το εγχειρίδιο το οποίο θα πρέπει να υπάρχει θα πρέπει να περιγράφει το σκοπό της δοκιμασίας & να δίνει ακριβείς οδηγίες για τη χορήγηση και την βαθμολογία, επίσης θα πρέπει να γίνεται αναφορά και για τα μειονεκτήματα της μεθόδου
- ---θα πρέπει να υπάρχει γνώση για το τι μετρά κάθε ψυχομετρική δοκιμασία με πολύ προσεκτική εφαρμογή αυτής ή αυτών –με αναφορά στα πιο πρόσφατα θεωρητικά δεδομένα
- ---σύμφωνα με τον Van de Vijver & Hambleton (1996) υπάρχουν τριών ειδών μεροληπτικά σφάλματα που μπορούν να προκύψουν από την Ψυχομ. δοκιμασία

1. Μεροληπτικά σφάλματα εννοιολογικής κατασκευής =

- όταν η δοκιμασία δεν μπορεί να εντοπίσει το διαφορετικό νόημα που είναι δυνατόν να έχει η ίδια έννοια σε δύο διαφορετικές πολιτισμικές κοινότητες όπως συμβαίνει για παράδειγμα με την έννοια της 'φροντίδας' των συγγενών στις ΗΠΑ & Ν. Ευρώπη
- 2. Μεροληπτικά σφάλματα στη μεθοδολογία της εξέτασης =π.χ. η μη εξοικείωση ενός πληθυσμού με ερωτηματολόγιο πολλαπλών επιλογών σε σχέση με έναν άλλο πληθυσμό που είναι εξοικειωμένος μπορεί να επηρεάσει τα αποτελέσματα μιας δοκιμασίας αυτής της μορφής
- 3. Μεροληπτικά σφάλματα στη διατύπωση των θεμάτων/ερωτήσεων που συνθέτουν μια ψυχομετρική δοκιμασία =

= π.χ. όταν μια ερώτηση δεν έχει μεταφραστεί με σαφήνεια

- Δεοντολογικά ζητήματα που σχετίζονται με τη συναίνεση των εξεταζομένων = οι εξεταζόμενοι επιβάλλεται να ενημερωθούν σχετικά με τη φύση & το σκοπό της εξέτασης, τους περιορισμούς των ΨΔ, τις συνήθεις παρανοήσεις σχετικά με αυτές, το λόγο για τον οποίο εξετάζονται, το ποιος θα έχει πρόσβαση στις πληροφορίες & πως θα χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες που θα προκύψουν
- --θα πρέπει να υπάρχει η συγκατάθεση του ατόμου που θα αξιολογηθεί – θα πρέπει να είναι ενήμερο για τη φύση των ζητούμενων πληροφοριών & για τα άτομα που θα έχουν πρόσβαση σε αυτά, να το κάνει οικειοθελώς

Δεοντολογικά ζητήματα από την ερμηνεία των Ψ δεδομένων =

- Weiner (1996) οι ψυχολόγοι που ασχολούνται με την ψυχολογική αξιολόγηση έρχονται αντιμέτωποι με τρία αιτήματα =
- α) αίτημα αξιολόγησης συγκεκριμένης ψυχικής λειτουργίας – μπορεί να απαντηθεί εφόσον συγκεκριμένες δοκιμασίες μετράν συγκεκριμένες λειτουργίες
- Β) αίτημα είναι η διάγνωση εκτίμηση κατά πόσο το άτομο χρειάζεται ψυχοθεραπεία – αυτό εξαρτάται από το βαθμό επιστημονικής γνώσης & κατανόησης του προβλήματος από τον ειδικό & από την επάρκεια των ΨΔ
- Γ) αίτημα αφορά την πρόβλεψη της συμπεριφοράς π.χ. κατά πόσο ένα άτομο θα είναι – θα συμπεριφερθεί επικίνδυνα – δύσκολα να απαντηθεί (πολλοί παράγοντες επηρεάζουν την συμπεριφορά)

Σταθμισμένες Δοκιμασίες

- =δοκιμασίες (εμπορικά κατασκευασμένες) οι οποίες παρέχουν πληροφορίες (ακριβείς & ουσιώδεις) για την επίδοση των μαθητών ίδιας ηλικίας ή τάξης
- ---οι σταθμισμένες δοκιμασίες χρησιμοποιούνται συνήθως για να παρέχουν μέτρο σύγκρισης για άτομα ή ομάδες μαθητών το οποίο δεν μπορούν να παρέχουν οι δοκιμασίες που παρέχουν οι εκπαιδευτικοί
- Π.χ. ο Χ πέτυχε βαθμολογία 81% ???

Σταθμισμένες Δοκιμασίες

- ---κατασκευάζονται με επιμέλεια---
- ---οι ειδικοί του αναλυτικού προγράμματος καθορίζουν το τι θα πρέπει να γνωρίζουν & να μπορούν να κάνουν οι μαθητές μιας ορισμένης ηλικίας σε ένα συγκεκριμένο μάθημα –συντάσσονται ερωτήσεις για την αξιολόγηση των διαφόρων δεξιοτήτων ή γνώσεων που αναμένεται να κατέχουν οι μαθητές – οι ερωτήσεις δοκιμάζονται σε διάφορες ομάδες μαθητών – οι ερωτήσεις στις οποίες όλοι οι μαθητές απαντούν σωστά ή σχεδόν όλοι αστοχούν συνήθως αφαιρούνται και το ίδιο ισχύει για ερωτήσεις που μπερδεύουν ή είναι ασαφείς

Σταθμισμένες Δοκιμασίες

- ---κάποια στιγμή η δοκιμασία θα φτάσει στην τελική της μορφή & θα χορηγηθεί σε μια επιλεγμένη ομάδα μαθητών από όλη τη χώρα – η ομάδα αυτή θα πρέπει να είναι αντιπροσωπευτική του ευρύτερου πληθυσμού που θα χρησιμοποιήσουν τελικά την δοκιμασία
- Π.χ. δοκιμασία γεωμετρίας για μαθητές 2ας Λυκείου μπορεί να χορηγηθεί σε δείγμα μαθητών 2ας Λυκείου σε αστικές, αγροτικές, & προαστιακές τοποθεσίες σε διαφορετικές περιφέρειες της χώρας σε ιδιωτικά και δημόσια σχολεία και σε μαθητές με διαφορετικά επίπεδα ετοιμότητας στα μαθηματικά –πρέπει να περιληφθούν μαθητές όλων των εθνικών υποβάθρων

Σταθμισμένες Δοκιμασίες

- ---σε αυτό το βήμα καθορίζονται οι τυπικοί βαθμοί –οι οποίοι παρέχουν ένδειξη για τη βαθμολογία που θα επιτύχει ένας μέσος μαθητής (Hopkins, 1998)
- ---τελικά εκπονείται ένα εγχειρίδιο εξέτασης το οποίο δίνει οδηγίες για τη χορήγηση, τη βαθμολόγηση & την ερμηνεία της δοκιμασίας
- ---η διαδικασία ανάπτυξης δοκιμασιών δημιουργεί δοκιμασίες τέτοιες ώστε οι βαθμολογίες τους να έχουν νόημα έξω από τα όρια μιας συγκεκριμένης τάξης & σχολείου

Σταθμισμένες Δοκιμασίες

- ---Συχνά οι σταθμισμένες δοκιμασίες χρησιμοποιούνται για τη διάγνωση μαθησιακών προβλημάτων ή πλεονεκτημάτων μεμονωμένων μαθητών
- Π.χ. οι εκπαιδευτικοί συχνά θέλουν να χρησιμοποιούν διαγνωστικές δοκιμασίες των αναγνωστικών δεξιοτήτων για να αναγνωρίσουν το συγκεκριμένο πρόβλημα στην ανάγνωση ενός μαθητή – επίσης λεπτομερείς διαγνωστικές δοκιμασίες θα μπορούσαν να δώσουν σε έναν εκπαιδευτικό την πληροφορία ότι ένας μαθητής στη φυσική τα πάει καλά στις καταστάσεις της ύλης αλλά υστερεί στην επιστημονική μέτρηση

Σταθμισμένες Δοκιμασίες

- η πιο κοινή χρήση των σταθμισμένων δοκιμασιών είναι για την αξιολόγηση της προόδου των μαθητών & της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών στο σχολείο
- Οι σταθμισμένες δοκιμασίες μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- Παρέχουν πληροφορίες για την κατάλληλη τοποθέτηση των μαθητών και διαγνωστικές πληροφορίες για την επανορθωτική διδασκαλία
- Τα σχολεία θα πρέπει να καταφεύγουν σε δοκιμασίες ακαδημαϊκής επίδοσης για να αποτιμήσουν τη σχετική επιτυχία αναγνωστικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων ή στρατηγικών

Δοκιμασίες Γενικής Ικανότητας

- --δοκιμασίες νοημοσύνης = το νοητικό πηλίκο ή ΔΝ είναι η βαθμολογία που συνδέεται συχνότερα με τις δοκιμασίες νοημοσύνης
- ---οι δοκιμασίες νοημοσύνης εστιάζουν στον χειρισμό αφηρημένων ιδεών, μάθησης και επίλυσης προβλημάτων
- ---η μέτρηση του ΔΝ ξεκίνησε με τον Α. Binet με σκοπό την αναγνώριση των παιδιών που είχαν σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες
- ---ο Binet εξέτασε > αριθμό μαθητών διαφόρων ηλικιών για να δημιουργήσει νόρμες (αναμενόμενες τιμές) για τη συνολική απόδοση τους στις δοκιμασίες π.χ. μνήμη, γνώσεις, λεξιλόγιο & επίλυση προβλημάτων

Δοκιμασίες Γενικής Ικανότητας

- Ο Binet εξέφρασε το ΔΝ ως λόγο της νοητικής ηλικίας προς τη χρονολογική ηλικία $X/100$
- Π.χ. παιδιά των 6 ετών ($XH=6$) που έπαιρναν βαθμολογία στον μέσο όρο του συνόλου των παιδιών 6 ετών ($NH=6$) θα είχαν ΔΝ 100 $\{6/6 \times 100 = 100\}$.
- ---με τον καιρό η σύγκριση νοητικής/χρονολογικής ηλικίας εγκαταλείφθηκε και ο ΔΝ ορίζεται ως ΜΟ 100 με τυπική απόκλιση 15 (του πόσο διασπαρμένες είναι οι βαθμολογίες)
- ---οι περισσότερες βαθμολογίες εμπίπτουν κοντά στον ΜΟ με μικρούς αριθμούς βαθμολογιών να εντοπίζονται πολύ πάνω και πολύ κάτω από τον μέσο όρο

Δοκιμασίες Γενικής Ικανότητας

- ---οι πιο διαδεδομένες ΔΓΙ (Wechsler) παρέχουν μια γενική ένδειξη των ικανοτήτων ενός ατόμου σε πολλούς τομείς της γνωστικής λειτουργίας & περιέχουν πολλές διαφορετικές κλίμακες
- ---χορηγούνται είτε ομαδικά ή ατομικά π.χ. σε ομάδες χορηγούνται δοκιμασίες N/I των Otis-Lennon Mental Ability test, οι δοκιμασίες Νοημοσύνης των Lorge-Thorndike & η δοκιμασία Νοητικής ωριμότητας California –ΣΟΣ δεν είναι τόσο ακριβείς ή λεπτομερείς όσο οι δοκιμασίες νοημοσύνης που χορηγούνται ατομικά από εκπαιδευτικούς ή σχολικούς ψυχολόγους

Θεωρίες Νοημοσύνης που έχουν επηρεάσει

- --- ο Binet δεν ασχολήθηκε τόσο με την κατανόηση της νοημοσύνης όσα με τα πρακτικά θέματα όπως είναι η ταξινόμηση & η πρόβλεψη
- ---οι πρώτες δύο κλίμακες που κατασκεύασε ο Binet βασίστηκαν στο θεώρημα ότι κάθε άτομο διαθέτει μια χρονολογική ηλικία (CH) και μία νοητική ηλικία (MA)
- ---το πρόβλημα με τον αρχικό τρόπο εύρεσης του ΔN ήταν η διαφορετική σημασία του για διαφορετικές ηλικιακές ομάδες (π.χ. η διαφορά του ενός έτους σε ένα παιδί 3 ετών είναι πολύ πιο σημαντική από ότι η διαφορά του ενός έτους σε ένα παιδί 15 ετών)
- ---ο Terman = ο ΔN = $NH/CH \times 100 =$

Θεωρίες Νοημοσύνης που έχουν επηρεάσει

- ---όμως θεωρήθηκε ότι η ΝΗ φθάνει στο αποκορύφωμα της κοντά στα 16 χρόνια, επομένως οι δυσκολίες προέκυπταν στην εκτίμηση του ΔΝ των ενηλίκων εφ' όσον οι ΧΗ των ενηλίκων θα ήταν πάντα μεγαλύτερες της ΝΗ
- ---οι αναθεωρήσεις 1986 έλυσαν το πρόβλημα αυτό με την εισαγωγή του όρου «αποκλίνοντα ΔΝ» του Wechsler =ο δείκτης αυτός είναι ένα είδος τυπικής τιμής σε ένα τεστ ικανοτήτων που μπορεί να συγκριθεί με τις τιμές των άλλων στην ίδια ηλικιακή ομάδα
- ---ο Spearman ασχολήθηκε περισσότερο με τη μελέτη των παραγόντων που μετράνε τα τεστ νοημοσύνης & τόνισε τη σημασία του παράγοντα (g) κοινό σε όλα τα τεστ

Θεωρίες Νοημοσύνης που έχουν επηρεάσει

- --- Thurstone το 1938 ανέπτυξε μια θεωρία σύμφωνα με την οποία η νοημοσύνη συνίσταται από συγκεκριμένες & ξεχωριστές ικανότητες – θεωρία των 7 παραγόντων (προφορική ικανότητα, ευχέρεια λόγου, αριθμητική ικανότητα, χωρική ικανότητα, αντιληπτική ικανότητα, επαγωγική λογική, μνήμη)
- ---ο Vernon 1950 υποστήριξε ότι η νοημοσύνη είναι ενιαία αλλά αποτελείται από αριθμό συγκεκριμένων ικανοτήτων
- ---ο Horn 1985 – υποστήριξε ότι η νοημοσύνη παρουσιάζει εξελεγκτική ιεραρχία – βασίζεται σε ξεχωριστές λειτουργίες π.χ. βραχυπρόθεσμη απόκτηση & ανάκτηση, ικανότητα υπαλλήλων γραφείου, ακουστική σκέψη, ρευστή ικανότητα

Θεωρίες Νοημοσύνης που έχουν επηρεάσει

- ---ο Guilford 1967, χρησιμοποίησε την παραγοντική ανάλυση προκειμένου να αναπτύξει μία θεωρία νοημοσύνης η οποία επικεντρώνεται γύρω από συγκεκριμένες αλληλοσυσχετίσεις συγκεκριμένων παραγόντων
- ---εντόπισε 5 νοητικές λειτουργίες (αναγνώριση, μνήμη, αποκλίνουσα παραγωγή, συγκλίνουσα παραγωγή & αξιολόγηση, 4περιεχόμενα (φιγούρες, σύμβολα, σημασιολογία & συμπεριφορές) & 6 αποτελέσματα (ενότητες, τάξεις, σχέσεις, συστήματα, μετατροπές & συμπεριφορές) = $5 \times 4 \times 6 = 120$ παράγοντες που αντιπροσωπεύουν τις νοητικές ικανότητες

Θεωρίες Νοημοσύνης που έχουν επηρεάσει

- ----σύμφωνα με τον Guilford οι μαθητές εκπαιδεύονται στη συγκλίνουσα σκέψη και λιγότερο στην αποκλίνουσα – η συγκλίνουσα σκέψη καταφεύγει σε μια μεταξύ πολλών εναλλακτικών λύσεων ενώ η αποκλίνουσα δεν συγκλίνει σε ένα τρόπο λύσης αλλά εμφανίζει πολλές εναλλακτικές προτάσεις---
- ---οι πιο γνωστές βιολογικές θεωρίες είναι του Cattell 1963 & Hebb 1972 = μίλησαν για την ρευστή & την αποκρυσταλλωμένη νοημοσύνη
- ---Ρευστή νοημοσύνη = βοηθά το άτομο να αντιληφθεί σχέσεις, ομοιότητες & παραλληλισμούς-εξαρτάται από την επάρκεια του εγκεφάλου & επηρεάζεται από την εγκεφαλική βλάβη

Θεωρίες Νοημοσύνης που έχουν επηρεάσει

- ---επιπλέον είναι μη λεκτική & διαπολιτισμική – μπορεί να μετρηθεί από διαπολιτισμικά τεστ Raven's Progressive Matrices – αναπτύσσεται μέχρι τα 14 χρόνια – ενώ από τα 20 και μετά παρουσιάζει μία κάμψη
- ---αποκρυσταλλωμένη νοημοσύνη = είναι σχετικά μόνιμη – είναι αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης της έμφυτης ρευστής νοημοσύνης & των εξωγενών παραγόντων όπως η κουλτούρα & η εκπαίδευση

Θεωρίες Νοημοσύνης που έχουν επηρεάσει

- Εξελικτική προσέγγιση = Piaget = ασχολήθηκε με την λογική που κρύβεται πίσω από τις απαντήσεις του εξεταζόμενου-μελετώντας τις απαντήσεις των παιδιών στις ερωτήσεις ασχολήθηκε περισσότερο με το γιατί οι απαντήσεις τους ήταν σωστές ή λάθος
- Συμπεράσματα =
- Η νοητική εξέλιξη ακολουθεί συγκεκριμένο διάγραμμα & δεν είναι τυχαία
- Υπάρχουν ποιοτικές διαφορές στη σκέψη των μικρότερων παιδιών σε σχέση με τα μεγαλύτερα
- Καθώς το άτομο μεγαλώνει εξελίσσονται αντίστοιχα οι γνωστικές του λειτουργίες και ικανότητες
- Η νοητική ανάπτυξη ολοκληρώνεται στην εφηβεία

Θεωρίες Νοημοσύνης που έχουν επηρεάσει

- Πρότεινε τα παρακάτω στάδια =
- αισθητήριο-κινητικό στάδιο (0-2) πρώτες ανακλαστικές κινήσεις που με τον καιρό εξελίσσονται σε απλά νοητικά σχήματα
- Προενεργητικό στάδιο (2-7) αναζητά κρυμμένα αντικείμενα χρήση συμβολικού παιχνιδιού-εμφάνιση λόγου & συμβολικών αναπαραστάσεων –διαμορφώνει στοιχειώδη συλλογισμό
- Στάδιο συγκεκριμένων νοητικών ενεργειών (7-11) περίοδο εκπαίδευσης στο σχολείο –απόκτηση της έννοιας της διατήρησης δεν επηρεάζεται από τις αντιληπτικές μετατροπές –ύλης, βάρους, όγκος, ταχύτητα, χρόνος, χώρος, γεωμετρία και αριθμός, ικανότητα σειροθέτησης & ταξινόμησης
- Στάδιο τυπικών νοητικών ενεργειών =

Θεωρίες Νοημοσύνης που έχουν επηρεάσει

- = περνά από την κατανόηση του συγκεκριμένου & του πραγματικού στην κατανόηση του υποθετικού – σκέπτεται επαγωγικά, αξιολογεί εναλλακτικές
- Προσεγγίσεις επεξεργασίας πληροφοριών 1970-80 = μοντέλο επεξεργασίας πληροφοριών = ασχολείται με τον τρόπο που οι πληροφορίες αποκτώνται, αποθηκεύονται, ανακτώνται καθώς επίσης και με τον τρόπο όπου αυτές οι επεξεργασίες καταλήγουν σε αντίδραση
- -η θεωρία αυτή περιλαμβάνει ένα αρχιτεκτονικό σύστημα (άθικτο κεντρικό & περιφερειακό νευρικό σύστημα –έχει να κάνει με την χωρητικότητα, ανθεκτικότητα & αποτελεσματικότητα) & περιλαμβάνει αποθηκευμένες και προσλαμβανόμενες πληροφορίες

Θεωρίες Νοημοσύνης που έχουν επηρεάσει

- ---Gardner αναφέρει ότι υπάρχουν 6 νοητικές λειτουργίες = η γλωσσική, η μουσική, η λογική-μαθηματική, η χωρική-κιναισθητική, η διαπροσωπική & η ενδοπροσωπική – κατά την άποψη του τα Ψ τεστ εστιάζονται μόνο σε γλωσσικές & λογικές πτυχές και όχι σε άλλες
- ---Coleman = συναισθηματική νοημοσύνη 1990 = η συναισθηματική επίγνωση περιλαμβάνει την αυτεπίγνωση, τον έλεγχο των παρορμήσεων, την επιμονή, την αυτοκινητοποίηση, την ενσυναίσθηση & την κοινωνική επιδεξιότητα

Θεωρίες Νοημοσύνης που έχουν επηρεάσει

- ---Sternberg = το μοντέλο του προτείνει 3 θεμελιώδεις πλευρές της νοημοσύνης = την αναλυτική, τη δημιουργική, την πρακτική – εκ’ των οποίων μόνο η αναλυτική αξιολογείται σε ένα μεγάλο βαθμό από τα τεστ νοημοσύνης
- ---τα αναλυτικά προβλήματα τα οποία θεωρούνται κατάλληλα για την κατασκευή των τεστ έχουν δημιουργηθεί από άλλους, είναι σαφή, έχουν μια σωστή απάντηση που συνεπάγεται μία μέθοδο, δεν έχουν σχέση με τη καθημερινή πραγματικότητα,
- ---τα πρακτικά προβλήματα απαιτούν αναγνώριση του προβλήματος & διατύπωση, έχουν σαφείς στόχους, απαιτούν επιδίωξη πληροφόρησης, έχουν πολλές αποδεκτές λύσεις, έχουν σχέση και απαιτούν χρήση καθημερινών εμπειριών, απαιτούν κίνητρα & προσωπικό ενδιαφέρον

Θεωρίες Νοημοσύνης που έχουν επηρεάσει

- ---Carroll =οι γνωστικές λειτουργίες διαφοροποιούνται σε τρία στρώματα =
- Γ) παράγοντας γενικής νοημοσύνης
- Β) υπάρχουν 8 ικανότητες που εκπροσωπούν τα ιδιοσυστάτα χαρακτηριστικά του ατόμου που επηρεάζουν ποικίλες συμπεριφορές –περιλαμβάνει τις ικανότητες της ρευστής νοημοσύνης, αποκρυσταλλωμένης νοημοσύνης, γενικής μνήμης, εκμάθησης, ευρείας ανακτηθείσας ικανότητας, ευρείας γνωστικής ταχύτητας & χρόνου αντίδρασης
- Α) αποτελείται από 69 περιορισμένες ικανότητες που υπάγονται στο στρώμα Β

Ζητήματα που αφορούν τη νοημοσύνη

- ---στην πλειοψηφία τους τα τεστ Νοημοσύνης είναι μετρήσεις σχολικής ικανότητας & ακαδημαϊκών γνώσεων –ικανότητες όπως δημιουργικότητα, χιούμορ ή καλλιτεχνία δεν αξιολογούνται
- ---υπάρχει επίδραση προσωπικότητας & νοημοσύνης –το οποίο θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων & σε συνδυασμό με το κίνητρο
- ---δύο παράγοντες ευνοούν τη σταθερότητα του $\Delta N = \eta$ περιβαλλοντική σταθερότητα (οικογενειακή σταθερότητα) & οι προαπαιτούμενες ικανότητες μάθησης
- ---απότομες αλλαγές στο ΔN είναι συχνά συνέπεια δραστικών περιβαλλοντικών μεταβολών της ζωή του παιδιού (ίδρυμα, μακροχρόνια αρρώστια, παρακολούθηση ΕΕΠ)

Ζητήματα που αφορούν τη νοημοσύνη

- ---μικρές αλλαγές μπορεί να παρατηρηθούν στο ΔΝ και σε σταθερό περιβάλλον οφειλόμενες όμως στο πολιτισμικό επίπεδο της οικογένειας & το συναισθηματικό κλίμα που επικρατεί σε αυτή
- ---προσχολική ηλικία παράγοντας που σχετίζεται με την πτώση του ΔΝ είναι η συναισθηματική εξάρτηση από τους γονείς
- ---σχολική ηλικία η άνοδος του ΔΝ οφείλεται κατά κύριο λόγο στην ανάγκη για επίτευξη, στο ανταγωνιστικό κίνητρο, στην περιέργεια –εσκεμμένη προσπάθεια γονέων να εκπαιδεύσουν του γονείς σε διάφορες νοητικές & κινητικές ικανότητες πριν το σχολείο

Ζητήματα που αφορούν τη νοημοσύνη

- ---σε δείγματα WAIS R τα περισσότερα χρόνια εκπαίδευσης εντοπίζονται 20-34 χρόνια –
- ---οι γηραιότερες ομάδες δείγματος μπορεί να απέδωσαν λιγότερο αποτελεσματικά όχι λόγω ηλικίας αλλά εξ' αιτίας της ελλιπέστερης εκπαίδευσης που έλαβαν σε σχέση με τις νεότερες ομάδες
- ---άλλες μελέτες έδειξαν ότι οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόδοση των γηραιότερων ομάδων είναι η κακή υγεία, συγκεκριμένες ασθένειες, η αδράνεια, η έλλειψη συστηματικής εξάσκησης ορισμένων λειτουργιών & μερικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας
- --ταχύτητα αντίληψης, αριθμητική, προφορική ικανότητα

Ζητήματα που αφορούν τη νοημοσύνη

- ---ο παράγοντας κουλτούρα παίζει σημαντικό ρόλο στην κατασκευή των τεστ
- ---υπάρχουν πολιτιστικά ανεπηρέαστα τεστ (culture free)
- ---ακόμα και τα πολιτιστικά ανεπηρέαστα τεστ δεν απόλυτα αμερόληπτα για όλες τις κουλτούρες –οπότε σημαντικό ρόλο παίζουν =το περιεχόμενο του τεστ, η επιθυμία του να αποδώσει καλά, η επιθυμία να συνεργαστεί
- --- η ύπαρξη στερεότυπων μπορεί να επηρεάσει την απόδοση του τεστ =τρωτότητα στερεοτύπων =οδηγεί σε διάσπαση προσοχής, χαμηλή αυτοεκτίμηση, μειωμένη προσπάθεια, ανεπιτυχείς προσδοκίες

Ζητήματα που αφορούν τη νοημοσύνη

- ---WAIS –R (1981) =Sternberg 1985 - τριαρχικό M, Horn & Noll 1997 - ταυτόχρονης επεξεργασίας M, Das Naglieri & Kirby 1994 - τριών στρωμάτων M, Carrol 1997 – ταξινόμηση διαφορετικών γνωστικών ικανοτήτων
- ---WISC-III (1991)---Kyllonen 1987 –ικανότητα λειτουργικής μνήμης (-δείγμα -956- παιδιά 6-16.11 -τα σχολεία επιλέχθηκαν απο Αττική Θεσ/νίκη, & άλλες αστικές & ημι-αστικές & αγροτικές περιοχές) - ταχύτητα επεξεργασίας -
- ---WPPSI –R (1989) για παιδιά 3-7

Ελληνικό WISC-III για παιδιά

- Ελληνική έκδοση της αναθεωρημένης κλίμακας νοημοσύνης για παιδιά Wechsler Intelligence Scale for Children –η στάθμιση έγινε κατόπιν άδειας του εκδοτικού οίκου Psychological Corporation
- ---η εργασία & προσαρμογή έγινε από το Ψ. εργαστήριο του τμήματος ΦΠΨ της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών –το έργο πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις : a) την προσαρμογή του Αγγλόφωνου υλικού στην ελληνική, τη συγγραφή συμπληρωματικών ερωτήσεων, τη δοκιμαστική χορήγηση σε 216 ελληνόπουλα , την επιλογή ερωτήσεων & οριστικοποίηση της διαδικασίας της χορήγησης, b) η τελική φάση περιελάμβανε τη χορήγηση σε 956 παιδιά ηλικίας, τη στατιστική ανάλυση & την εξαγωγή Ψ δεικτών

Ψυχολογική αξιολόγηση

- ---είναι μια σύνθετη διαδικασία που καταλήγει σε συμπεράσματα για το σύνολο της προσωπικότητας του εξεταζόμενου καθώς και για το επίπεδο της ψυχικής του υγείας μέσα από μια προσεκτική και υπεύθυνη εκτίμηση ποικίλων πληροφοριών
- παρατήρηση
- Συνέντευξη
- Κλίμακες νοημοσύνης, ερωτηματολόγια προσωπικότητας
- Κλίμακες κατάταξης
- Νευροψυχολογικά εργαλεία, κλίμακες ενδιαφερόντων και αξιών, προβολικές τεχνικές, λήψη οικογενειακού ιστορικού, ατομικό ιστορικό,

Ψυχολογική αξιολόγηση

- ---πλαίσια στα οποία εφαρμόζεται η αξιολόγηση =
- Κλινικά πλαίσια, δομές υγείας, σχολικό περιβάλλον, εκπαίδευση, νομικά πλαίσια, χώρος εργασίας
- Στα κλινικά πλαίσια – εφαρμόζεται με στόχο τη διαφορική διάγνωση και τον σχεδιασμό της θεραπευτικής παρέμβασης – ο ψυχολόγος είναι σε θέση να προσδιορίζει τις δυσκολίες του εξεταζόμενου καθώς και να πραγματοποιήσει την αξιολόγηση της προσωπικότητας του στο σύνολο – οφείλει να εκτιμήσει τα θετικά στοιχεία και τις αδυναμίες του εξεταζομένου, την ικανότητα προσαρμογής, τον τρόπο που αντιμετωπίζει τις δυσκολίες και τις αντιξοότητες

Ψυχολογική αξιολόγηση

- Σε δομές υγείας = αναγνωρίζει τις παραμέτρους εκείνες που συμβάλουν στην σωματική ασθένεια καθώς και στην παρακολούθηση του τρόπου προσαρμογής την ασθένεια ή την αναπηρία και των επιπέδων ανοχής του ατόμου στην περίπτωση χειρουργικής παρέμβασης
- Στον δικαστικό χώρο = η αξιολόγηση της προσωπικότητας συμβάλλει στην διαπίστωση της δυνατότητας να ανταπεξέλθει ο εξεταζόμενος στη διαδικασία δίκης
- Στο χώρο της οικογένειας = η ψυχολογική αξιολόγηση γονέων και παιδιών συμβάλλει σε θέματα που αφορούν την επιμέλεια αυτών

Ψυχολογική αξιολόγηση

- στο χώρο της εκπαίδευσης = συμβάλλει στην ανάγκη για συμβουλευτική υποστήριξη, ειδική αγωγή, ή ψυχοθεραπεία σε παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες & προβλήματα συμπεριφοράς
- Στον επαγγελματικό χώρο = η αξιολόγηση χρησιμεύει την εύρεση των κατάλληλων υποψηφίων για συγκεκριμένη θέση εργασίας

Συνέντευξη & παρατήρηση

- ---η συνέντευξη είναι μια διαδεδομένη και αξιόλογη μέθοδος αξιολόγησης
- ---τα βασικά πλεονεκτήματα =είναι η ευελιξία που δίνεται στον ψυχολόγο να την επεκτείνει, να την περιορίσει, και να την τροποποιήσει όταν το κρίνει αναγκαίο για να επικεντρωθεί σε σκέψεις και συμπεριφορές του πελάτη που θεωρεί ως πιο ουσιαστικές
- --- = επίσης δίνεται η δυνατότητα να παρατηρεί άμεσα τον πελάτη του κάτω από δομημένες συνθήκες, αξιολογεί τα χαρακτηριστικά του πελάτη όπως κοινωνικές δεξιότητες λεκτική ικανότητα, ενδοσκόπηση, αμυντικότητα και διάθεση για συνεργασία

Συνέντευξη & παρατήρηση

- ---= αποτελεί σημαντική γέφυρα στη θεραπευτική διαδικασία
- ----= σημαντική σε κλινικά πλαίσια για την αξιολόγηση του αυτοκτονικού ιδεασμού
- μειονεκτήματα
- ----= η κλινική συνέντευξη υπολείπεται σε ψυχομετρικές ιδιότητες και κυρίως σε αξιοπιστία μεταξύ χορηγητών ή στην επαναδοκιμασία
- ---= οι κλινικές συνεντεύξεις χωρίζονται σε 3 κατηγορίες
- Παραδοσιακές, Συμπεριφορική και δομημένη ή ημιδομημένη συνέντευξη

Συνέντευξη & παρατήρηση

- ---η επιλογή της συνέντευξης εξαρτάται από διάφορους παράγοντες = θεωρητική προσέγγιση του χρήστη, επίπεδο εκπαίδευσης, εμπειρίας του χορηγητή τέλος στόχοι επιδιώξεις της συνέντευξης
- ---η συνέντευξη συμπεριφοράς έχει σαν στόχο =τον εντοπισμό των προβληματικών συμπεριφορών καθώς και την αναγνώριση των παραγόντων που τις προκαλούν ή τις συντηρούν

Συνέντευξη & παρατήρηση

- ---συλλογή πληροφοριών για τις ανησυχίες και τους στόχους του υποκειμένου
- ---την αναγνώριση παραγόντων που υποκινούν ή συντηρούν προβληματικές συμπεριφορές
- ---την απόκτηση σχετικών ή χρήσιμων πληροφοριών του ιστορικού του πελάτη
- ---αναγνώριση πιθανών ενισχυτικών αιτιών στο περιβάλλον του ατόμου
- ---αξιολόγηση του δυναμικού διαμεσολάβησης -διαπραγμάτευσης του πελάτη
- ---την ενημέρωση του εξεταζόμενου όσον αφορά τους βασικούς κανόνες της συμπεριφοράς και τα προβλήματα που δημιουργούνται εξαιτίας της
- ---την απόκτηση της συγκατάθεσης του γονέα, κηδεμόνα, ή παιδιού – πληροφόρηση για τις διαδικασίες της αξιολόγησης

Δομημένες ή ημιδομημένες τεχνικές συνέντευξης

- ---μερικές από τις πιο γνωστές δομημένες τεχνικές συνέντευξης είναι =
- Schedule Affective Disorders and Schizophrenia, School Age Children (SADS) το οποίο είναι γνωστό για ένα ευρύ φάσμα συναισθηματικών διαταραχών και προβλημάτων συμπεριφοράς παιδιών ηλικίας 6-17 ετών (Puig-Antich & Chambers, 1978)
- Diagnostic Interview for children and Adolescents (DICA-IV) για παιδιά 6-17 ετών (Reich et al 1997)
- Child Assessment Schedule (CAS) (Hodges 1978)
- Children & Adolescent Semi-Structure Clinical Interview for Children & Adolescents (SCICA, McConaughy & Achenbach 2001)

Παρατήρηση=βασικό εργαλείο αξιολόγησης

- ---νατουραλιστική παρατήρηση =στόχος είναι η απόκτηση πληροφοριών σε αντιπροσωπευτικές καθημερινές καταστάσεις με όσο το δυνατό λιγότερη παρεμβολή & παρουσία του παρατηρητή
- ---αναλογική παρατήρηση ή προσομοίωση των συνθηκών του φυσικού περιβάλλοντος σε ένα επιστημονικό εργαστήριο ή σε κλινικό πλαίσιο όπου οι επιθυμητές συμπεριφορές είναι πιθανόν να εμφανιστούν –συνθήκες που προσφέρονται για αναλογική παρατήρηση =είναι η διαπροσωπική επικοινωνία μεταξύ γονέων και του παιδιού, οι οικογενειακές προσεγγίσεις στην επίλυση προβλημάτων και ο προσανατολισμός προς ένα καθήκον του παιδιού, η αυτοπαρατήρηση όπου το υποκείμενο εκπαιδεύεται να παρακολουθεί και να καταγράφει τη συμπεριφορά του

Παρατήρηση=βασικό εργαλείο αξιολόγησης

- ---η παρατήρηση της συμπεριφοράς κωδικοποιείται με τους εξής τρόπους =
- Α) καταγραφή του συμβάντος =πόσες φορές εμφανίζεται η υπο μελέτη συμπεριφορά κατά τη διάρκεια της περιόδου που διαρκεί η παρατήρηση –πλεονέκτημα χρησιμοποιείται στον προσδιορισμό των καταστάσεων πριν από τη συμπεριφορά καθώς και των συνεπειών που πιθανόν να ακολουθούν
- Β) καταγραφή της συμπεριφοράς με την παρεμβολή διαλειμμάτων –χωρίζοντας την περίοδο της παρατήρησης σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα καταγράφουμε τις συμπεριφορές που λαμβάνουν χώρα κατά την διάρκεια αυτών των διαστημάτων

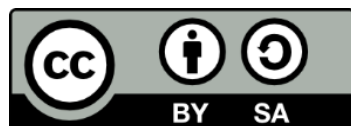
Παρατήρηση=βασικό εργαλείο αξιολόγησης

- ---καταγραφή συγκεκριμένου χρόνου =χωρίζοντας την περίοδο της παρατήρησης σε διαστήματα καταγράφουμε συγκεκριμένες συμπεριφορές που λαμβάνουν χώρα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα
- ---καταγραφή διάρκειας –καταγράφουμε χρονικό διάστημα που διαρκεί μια συγκεκριμένη συμπεριφορά ή το διάστημα από την ώρα που τελειώνει μια συμπεριφορά μέχρι που αρχίζει μια άλλη
- σε αντίθεση με άλλες μεθόδους αξιολόγησης τα περισσότερα συστήματα παρατήρησης δεν έχουν δημοσιευθεί ούτε έχουν νόρμες καθώς κατασκευάζονται για συγκεκριμένους σκοπούς ή χώρους ή καταστάσεις
- Μειονέκτημα =ο υπολογισμός αρχής & τέλους Σ είναι ασαφή

Παρατήρηση=βασικό εργαλείο αξιολόγησης

- ---προβλήματα εγκυρότητας της παρατήρησης μπορούν να προκύψουν από ασαφή δεδομένα παρατήρησης, ακατάλληλους παρατηρητές, έλλειψη πληροφοριών για συμπεριφορές υπο συγκεκριμένες συνθήκες
- Functional behavioral assessment =οφείλει να εστιάζει στα εξής =
- Στους χώρους όπου εκδηλώνεται η συμπεριφορά
- στην συχνότητα της Σ
- Στην ένταση της Σ
- Στη διάρκεια της Σ
- Σε προγενέστερες παρεμβάσεις
- Σε επιπτώσεις μιας διαταραγμένης συμπεριφοράς στη σχολική επίδοση

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΨΥΧΟΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΜΕΣΑ
Βασιλική Γιαννούλη